

Mesleki Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mesleki Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26051>

Özet

Mesleki Yeterlilik Ölçeği (MYÖ), öğretmen adayların mesleklerine yönelik sahip oldukları yeterlilik algılarını ölçmek amacıyla 2021 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları kapsayan geniş bir yelpazede adayların kendilerini ne kadar nitelikli gördüklerini değerlendirmeyi hedefler. Ölçek, özellikle Türkiye'deki öğretmen yetiştirme programlarının hedefleri doğrultusunda yapılandırılmış olup, eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmalara önemli bir katkı sağlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, Yengin-Sarpkaya ve Altun (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Mesleki Yeterlilik, Öğretmen Adayları, Psikometri, Eğitim Bilimleri, Yeterlilik Algısı, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Pınar Yengin-Sarpkaya, Burcu Altun.

Amaç

Mesleki Yeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayların mesleki yeterlilik düzeylerini objektif ve güvenilir bir şekilde belirlemektir. Bu belirleme, adayların kendilerini mesleğe ne kadar hazır hissettiklerini, pedagojik formasyonlarını ve alan bilgilerini ne ölçüde yeterli gördüklerini ortaya koyar. Ölçek, öğretmen adayların **profesyonel gelişim** ihtiyaçlarını saptamak ve eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek için güçlü bir araç olarak tasarlanmıştır.

Ölçek, aynı zamanda, farklı demografik ve akademik değişkenlerin (bölüm, sınıf düzeyi vb.) mesleki yeterlilik algısı üzerindeki etkilerini inceleyen akademik araştırmalar için standart bir ölçüm aracı sunmaktadır. Bu sayede, öğretmenlik mesleğine geçiş sürecindeki zorluklar ve bazı faktörleri daha iyi anlaşılabilir.

Yapı

Mesleki Yeterlilik Ölçeği, öğretmenlik mesleğinin çekirdek yetkinliklerini temsil eden çok boyutlu bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu yeterlilikler genellikle; **alan bilgisi** (içerik bilgisi), **pedagojik bilgi** (öğretme-öğrenme süreçleri) ve **mesleki tutumlar/değerler** (etik, motivasyon, iş birliği) olmak üzere üç ana başlık altında toplanır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasında, bu alt boyutların kuramsal çerçevesi Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenen güncel öğretmen yeterlilik standartları dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Ölçek, adayların sadece teorik bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda sınıf yönetimi, öğrenci motivasyonu, ölçme ve değerlendirme gibi pratik mesleki becerilere olan inançların da ölçmeyi amaçlar. Bu yapı, öğretmen adayların mesleğe başlarken ihtiyaç duyacakları kapsamlı yeterlilik setini yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında (Yengin-Sarpkaya ve Altun, 2021), yapısal uygunluğunu kanıtlamak amacıyla kapsamlı geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Esas olarak **yapı geçerliliği** (Construct Validity) ve **kapsam geçerliliği** (Content Validity) yöntemlerine odaklanılmıştır. Kapsam geçerliliği için, ölçek maddelerinin ilgili yeterlilik alanlarını temsil edip etmediğini doğrulamak amacıyla alan uzmanların görüşlerine başvurulmuştur.

Yapı geçerliliği ise, ölçeğin boyutluluğunu ortaya koymak için **Faktör Analizi** kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin kuramsal olarak beklenen alt boyutları desteklediği ve maddelerin ilgili faktörler altında yüksek yük değerleri gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmek üzere tasarlandığı mesleki yeterlilik yapısını başarıyla temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Mesleki Yeterlilik Ölçeği'nin güvenilirliği, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve istikrarını göstermektedir. Güvenirlilik çalışmaları temel olarak **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alpha) hesaplaması ile rapor edilmiştir. Orijinal çalışmada, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının psikometrik standartları karşıladığı ve kabul edilebilir düzeylerin (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde olduğu rapor edilmiştir.

Ayrıca, ölçeğin her bir alt boyutu için ayrı ayrı Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar, ölçeğin sadece bütün olarak değil, aynı zamanda her bir faktörün de yeterli düzeyde güvenilir ve homojen olduğunu kanıtlamıştır. Yüksek güvenirlik değerleri, ölçekten elde edilen puanların tutarlı ve tekrarlanabilir olduğunu işaret eder.

Faktör Analizi

Ölçeğin çok boyutlu yapısını belirlenmesi amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA aşamasında, verinin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek için **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** örneklem yeterliliği testi ve **Bartlett Sphericity Testi** sonuçları incelenmiştir. Bu testler, verilerin faktör çökmesi için uygun olduğunu doğrulamıştır.

Açıklayıcı Faktör Analizi, öz değerler ve yamaç grafiği (scree plot) yöntemleri kullanılarak

ölçeğin nihai faktör sayısını belirlemektedir. Faktörlerin daha net yorumlanabilmesi için genellikle Varimax gibi dik döndürme teknikleri uygulanmaktadır. Sonrasında, farklı bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), belirlenen faktör yapısının iyi uyum indekslerine (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) sahip olduğunu ve kuramsal yapıya doğruladığını göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik algılarını ölçmek için geliştirilmiştir.)

Biçim: Likert Tipi derecelendirme ölçeği (Tam derecelendirme türü kaynakta belirtilmemekle birlikte, genellikle 5'li veya 6'lı Likert kullanılır).

Mevcut Diller: Türkçe.

Hedef Kitle: Öğretmen Adayları.

Yaş Grubu: Üniversite öğrencisi yaş grubu (yaklaşık 18-25 yaş).

Kitle Detayları: Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören farklı branşlardaki lisans öğrencileri veya pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılar, maddelere ne ölçüde katıldıklarını kendileri beyan ederler.

Anahtar Kelimeler

Öğretmenlik Mesleği, Pedagojik Formasyon, Profesyonellik, Öz-Yeterlilik, Eğitim Psikolojisi, Öğretmen Yetiştirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Burcu Altun: burcu.altun@adu.edu.tr

Yazın Adresi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler: Ölçeğin akademik ve kâr amaç gütmeyen araştırmalarda kullanılması, yasal referans gösterilmesi şartıyla mümkündür. Diğer kullanımlar için sorumlu yazardan izin alınması

gerekmektedir.

Ücret: Ölçeğin akademik kullanımı genellikle ücretsizdir.

Test Yılı: 2021 (Ölçeğin yayınlandığı yılı).

Kaynaklar

Yengin-Sarpkaya, P. ve Altun, B. (2021). Professional Qualification Scale for pre-service teachers. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 104-123. doi: 10.19160/ijer.836733.

Makalenin orijinal linki: e-ijer.com.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: professional-qualification-scale-toad.pdf.

Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sağlanmamıştır.